

CUNUNA – TRADIȚII ȘI SIMBOLURI

CAZAC Viorica

Departamentul Design Industrial și de Produs, Facultatea de Design,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: viorica.cazac@dip.utm.md

Rezumat: Una din podoabele de cap cu multiple semnificații este *cununa*. Ea poartă atât conotații estetice, cât și simbolice, apotropaice, religioase, magice, fiind implicată frecvent în diverse tradiții la diferite etape ale vieții omului. Cununa este un atribut al tinereții. Implicată în tradițiile legate de etapa căsătoriei, ea are funcția simbolică de simbol solar și celest, semnificând o anumită demnitate de ordin social sau spiritual de proveniență divină; ca orice cerc magic, ea are funcție apotropaică, dar și una de unificare. În simbolica nunții, ea reprezintă principiul feminin, este marcă a stadiului feciorelnic al miresei. Cununa împletită din flori este simbolul fetei de măritat. Primirea unei coroane de flori de către un flăcău de la o fată este semnul acceptării căsătoriei.

Cununa se regăsește în multe dintre tradiții legate de momentele marcante conforme calendarului religios românesc. Regăsim implicată *cununa* în tradițiile sărbătoririi Sfântului Lazăr în sămbătă Floriilor la sudul țării cum ar fi în s. Slobozia Mare, Manta, Cîșlița Prut, r-nul Cahul, sărbătorirea Sânzienelor și altele. Conform tradiției de sărbătoarea Sfântul Lazăr, fetele împletesc *cununi* din flori de câmp pe care le poartă pe cap mergând pe la casele gospodarilor colindând.

Tot în Sâmbăta Floriilor fetele tinere confecționau *cunune* din ramuri de salcie care se puneau pe lacul Beleu sau pe Prut, la gîrlă, urmărindu-se *cununa* cărei posesoare ajunge prima pentru a aface cinste întregii echipe.

Cununele din flori de sânziene și spice din grâu sunt implicate în sărbătorirea Sânzâenelor/Drăgaicei. Sărbătoarea Sânzienelor și ritualul implicării *cununii* de spice marchează perioada începutului recoltării grânelor.

În palmaresul tradițiilor noastre se regăsește obiceiul numit *Cununa*, care ne desemnează trecerea spiritului grâului din ciclul vieții (plantă) în ciclul morții (sămânța). Drumul spre nemurire al spiritului grâului intersectează trei adăposturi (lumi) succesive: preexistența, de la sămânța semănată la sămânța încolțită.

Lucrarea prezintă rezultatele studiului din cadrul Programului de Stat 20.8009.0807.17 Educație pentru revitalizarea patrimoniului cultural național prin tehnologiile tradiționale de prelucrare utilizate în Republica Moldova, în contextul multiculturalității, diversității și al integrării europene.

Cuvinte cheie: *cununa, tradiții, simboluri, tradiții, flori, spice.*

1. INTRODUCERE

Una din podoabele de cap cu multiple semnificații este *cununa*. Purtată în anumite contexte, cu anumite ocazii, realizată din diferite materiale *cununa*

prezintă interes pentru stabilirea clară a rolului și diversității acesteia.

2. ACCEPȚIUNI ALE TERMENULUI „CUNUNĂ”

Cununa reprezintă principalul atribut al miresei, regăsim menționat în Dicționarul de Simboluri al lui Ivan Evseev, funcția ei simbolică este complexă, căci ea (<lat. *corona*) este semn solar și celest, semnificând o anumită demnitate de ordin social sau spiritual de proveniență divină. Ca orice cerc magic, ea are funcție apotropaică, dar și de unificare. În simbolica nunții, ea întruchiează în general principiul feminin, în speță este o marcă a stadiului feciorelnic al miresei. Faptul că o coroană, mai cu seamă cea împletită din flori, este un simbol al fetei de măritat îl atestă toate celelalte practici premaritale; de pildă, primirea unei coroane de flori de către un flăcău de la o fată este semnul acceptării căsătoriei. De asemenea, în Bucovina, cununa împletită din cetină verde de brad și împodobită cu flori artificiale din hârtie colorată, se bate pe marginea ușii de la intrare, în noaptea de dinaintea sărbătoririi onomasticii unei fete, iar deasupra se arborează două panglici late, cu tradiționala urare „La mulți ani!”. Fata face o mică petrecere în cinstea celor ce au pus cununa la ușă [2].

Astfel, cununile sunt purtate de la naștere până la moarte, având diverse semnificații funcție de contextul în care sunt purtate, materialele din care sunt realizate, reprezentând simbolul solar.

Alți termeni utilizați în raport cu acest atribut este termenul *coroană*.

Se pare că importanța cununei nu se limitează doar la spațiul românesc.

3. PRACTICI ISTORICE DE UTILIZARE A CUNUNELOR

Istoria aduce exemple concludente cu referință la utilizarea cununelor/coroanelor. În cazul sărbătoririi victoriilor după numeroase războaie, victorioșii purtau cunune ce simbolizau sărbătorirea victoriei, a excelenței, dedicației, a sfințeniei.

Coroana de măsline din China reprezintă meritul literar. În tradiția greco-romană, o coroană de flori este o diademă de floră. Cununa de păducel sau Verbena simbolizează nunta de frunze de stejar - o recompensă pentru salvarea vieții iarbă - atribuirea de soldați romani sau salvator al vieții umane. Coroanele au reprezentat premii pentru câștigătorii jocurilor Olimpice - din ramurile măslinului. Împăratul roman purta o coroană de trandafiri.

În drumul spre Golgota, Isus Hristos, a purtat o cunună de spini. Cununa de spini în acest caz este subiect al dualității semnificațiilor pe de o parte

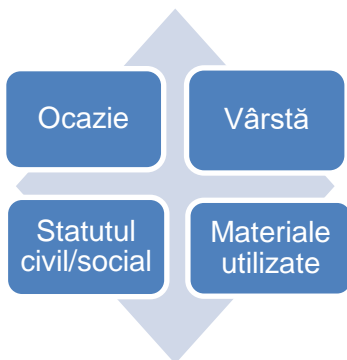
reprezentând simbol al regalității, maiestății, pe de altă parte al culminării batjocurii dureroase la care a fost supus.

Ca corona convivialis, simbolizează fericirea, destinul fericit, norocul și este plantat pe obiecte sacre și obiecte de închinare. Ca corona funebră, simbolizează moartea și tristețea. În același mod, o coroană de flori de mireasa, pe de o parte, reprezintă virginitatea, pe de altă parte – fidelitate pentru toată viața și nașterea noului [3].

4. PRACTICILE DE UTILIZARE A CUNUNELOR ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Cununa s-a regăsit în foarte multe practici, tradiții din spațiul românesc în toate etapele vieții ale omului de la naștere, adolescență, tinerețe, căsătorie, moarte. Implicarea acestora în fiecare etapă presupune un anumit mod în care este prezentă variabil funcție de mai multe criterii de referință (fig. 1):

- ocazia purtării (interdependență de tradițiile și obiceiurile legate de anumite sărbători);
- vârsta purtătorilor;
- statutul civil: necăsătorit/ă, căsătorit/ă, văduv/ă;
- statutul social: sărac, mediu, bogat;
- materiale utilizate: flori, ierburi, textile, metale, etc.

Figura 1: Criteriile de referință în analiza diversității cununelor

Purtarea cununelor de un anume tip este determinată de vârsta purtătoarelor, cel mai frecvent fiind apanaj al purtătoarelor, cu anumite ocazii și de către purtători. Exemplu în acest sens este îmbrăcarea cununei la ceremonia de cununie, sau tradiția purtării cununei la încoronarea regală tradiție păstrată și perpetuată de familiile regale din toată lumea.

În tradițiile românești, purtarea cununelor, așa cum se menționase mai sus a fost identificată în raport cu criteriu de vârstă la toate etapele vieții (fig. 2).

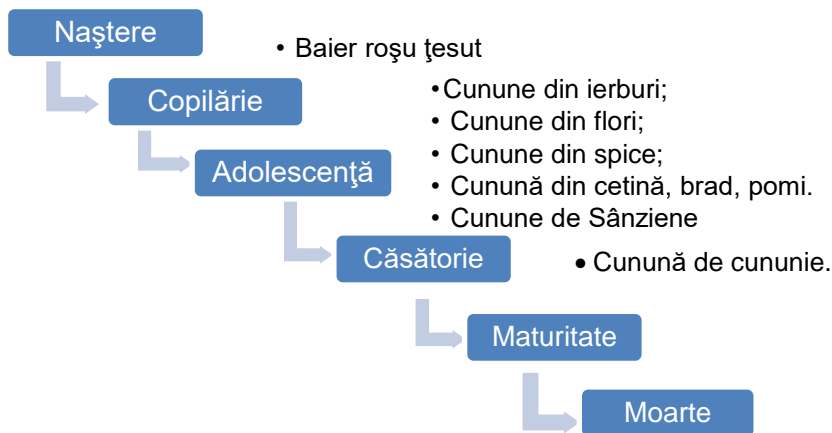
Despre apanajul cununilor purtate în diferite perioade ale vieții de către purtătoare găsim menționat „Cununa este simbolul fetelor mari și în special al miresei, care o poartă efectiv în ceremonialul nunții, devenind astfel simbolul căsătoriei. Baier roșu poartă fetele până cresc de își pun măregele, ca să le apere de deochi, pentru că omul se uită și se miră de baietul roșu și nu de fată, încât cade asupra acestuia răul de deochi. În primul caz, fata e mare și e pregătită pentru căsătorie, astfel ceata junilor îi înapoiază baietul roșu al copilăriei, care devine fără importanță, dar opresc *cununa*, care o simbolizează chiar pe ea ca *mireasă*, semn deci că o vor de soție sau „*fi fac*” (un act magic), îi vrăjesc de măritiș. În al doilea caz, fata nu este încă de măritat sau nu este încă pregătită pentru așa ceva, deci i se înapoiază *cununa*, dar nu i se dă *baiera*. Cununa este în concluzie, simbol al unirii, al nunții, al legăturii, al căsătoriei” [1].

Frumoase tradiții cu implicarea cununelor sunt legate de diferite sărbători:

- sărbătorirea Duminicii Mare și a Rusaliilor;
- sărbătorirea Sânzienelor/Drăgaicei;
- sărbătorirea sfârșitului secerișului;
- sărbătorirea Sfântului Lazăr;
- sărbătorirea cununii.

Tradiția realizării cununelor de Duminica Mare sau a doua zi de Rusalii, de către fete, din „*spice de grâu curat*” și flori de câmp ce ulterior sunt folosite la toate cununiile din acel an este cunoscută în Câmpia Ardealului [1, 10].

Practic în toate zonele arealului românesc Sânzienelor/Dragaica nu se sărbătorește fără cununile din flori de câmp și spice de grâu. Acestea au particularități zonale, dar care în mare parte se rezumă la aceleași semnificații de marcare a începutului secerișului și de chemare a belșugului și bunăstării în casă. În Bihor, obiceiul împleririi cununii de Sânziene (24 iunie) subsumează credințele legate de prevestirea norocului și a belșugului casei, când pe cunună se găsește a doua zi păr de animale, sau de prevestiri

Figura 2: *Cununa* sau derivate ale acesteia utilizate în diferite etape ale vieții

triste când a doua zi cununa este găsită căzută de pe acoperișul casei [1, 2].

În noaptea de Sânzienne, fetele aveau obiceiul să arunce o cunună de sânzienne pe acoperișul casei. Dacă aceasta rămânea pe acoperiș, fata urma să se mărite în acel an. Dacă ajungea jos, fata o mai arunca până rămânea prinsă pentru a ști câți ani mai are de așteptat. Se fac cununi de sulfină galbenă și se pun la ferestre, sau afară la poartă.

Din spice de grâu, sânzienne și alte plante, fetele făceau cununi cu care se împodobeau și jucau dansul Drăgaicei. Acest dans invocă belșug, precum și protecția gospodăriilor și ogoarelor. Tradiția populară spune că, odată cu Drăgaicile juca și soarele la amiază, astfel că el stătea mai mult pe cer decât de obicei.

Florile culese de Sânzienne erau prinse în coronițe sau legate în formă de cruce și duse la biserică pentru a fi sfințite și păstrate, apoi, pentru tratarea bolilor sau alungarea relelor [6].

Referință către cununa Miresei, Grâului și cea de Sânzienne identificăm și la etnologul Ion Ghinoiu [5].

Utilizarea cununelor se regăsește și în tradițiile legate de sărbătorirea sfârșitului secerișului. Obiceiul legat de terminarea secerișului are în Transilvania o mare răspândire. Obiectul ceremonial-*cununa*, se face din spice, la sfârșitul secerișului, și se

numește *cunună, buzdugan, cruce, peană, barba-popii, barba lui Dumnezeu, iepure*, după forma ce i se dă și stă în centrul desfășurării ceremonialului și reprezintă mănunchiul sau cununa de spice pe care secerătorii o duc la casa gospodarului după ce au terminat seceratul. Obiceiul cununii a fost poate la început o practică empirică de selecționare a semințelor. Mai târziu, grâul din cunună a avut menirea să fertilizeze magic recolta viitoare. Ele se treierau aparte, se băteau și se amestecau în sămânța anului viitor, punându-se în fiecare sac de sămânță câte un pumn de grâu din cunună. În unele locuri, grâul din cunună era folosit ca leac. În Maramureș, spicele de cunună se împletesc în cununile de căsătorie și se pun la steagul de nuntă. Pactica legată de fertilitate este asociată cu cele legate de relațiile matrimoniale. Există mențiuni că altădată, în unele locuri, în scopul păstrării puterii de rodire a pământului, cununa se așeza în arătura proaspătă de toamnă [1, 8].

Sărbătorirea Sfântului Lazăr, în sâmbăta Floriilor, dinaintea sărbătoririi Învierii Domnului/Paștelui este legată de o multitudine de tradiții. Sărbătorită în sudul Republicii Moldova, cum ar fi localitățile Slobozia Mare, Văleni r-nul Cahul implică tradiții legate de utilizarea cununelor de flori. Fetele împletesc cununi din flori de câmp pe care le poartă pe cap mergând pe la casele gospodarilor colindând. Tot în Sâmbăta Floriilor, fetele tinere confecționau cunune din ramuri de salcie care se puneau pe lacul Beleu sau pe Prut, la gârlă, urmărindu-se cununa carei posesoare ajunge prima pentru a face cinste întregii echipe [12, 13].

Cununile nupțiale au în loc aparte în ansamblul costumului tradițional pentru miri. Argumente în acest sens sunt tradițiile din Bihor și pe Valea Jiului, în drumul spre cununie, flăcăul și mireasa poartă câte o cunună, făcute din crenguțe de pomi fructiferi, cu deosebire din pruni, în forma unui cerc. În Sălaj și Năsăud, cununa se poartă ca decor de cap, peste învelitoare sau năframă, nu numai în timpul nunții, ci și după aceea un an întreg sau până ce are primul prunc. Împletirea cununii la mireasă și purtarea ei are aceleași semnificații ca și la bărbieritul mirelui, fiind făcute de *nune, druște, surori de mireasă*, fiind rituri de despărțire. Riturile de inițiere și integrare se desfășoară când cununa este terminată și este așezată pe capul miresei de către părinți, după ce a fost luată din mâna *nunelor*, semnificația de fertilitate și propițiere rezidă din faptul că la confecționarea cununii sunt folosite flori de câmp și plante perene; semnificația de unire este dată de faptul că, în unele zone, florile sunt culese chiar de mire” [1].

Pe Valea Jiului și în Bucovina, cununile de nuntă se fac dintr-un cerc îmbrăcat în lână colorată peste care sunt împletite flori. În jurul Timișoarei,

cununile se pun pe capul miresei după ce, în prealabil, li s-a pus pe cap un sovon lung din pânză albă. În Bucovina, cununa se pune pe capul gol. Cununile se fac din rămurele de pomi roditori, cu deosebire din prun, la care se adaugă și alte plante. Dacă unuia dintre tineri îi cade cununa de pe cap în timpul cununiei, se crede că viața lor nu va fi îndestulătoare și nici nu vor avea parte de pace și fericire, că vor avea foarte multe de suferit sau chiar că unul dintre ei va muri. Nu este semn bun și când se pune cununa strâmb pe cap. Cununa de mireasă, purtată la cununie, se coase, după ceremonie, într-o pernă, pe care tânăra nevastă nu trebuie să o mai descoasă și să o privească în vreun fel, fiindcă se crede că va muri curând – Suceava [1, 10].

În Maramureș, la ieșirea din biserică, mireasa își scoate cununa virginală și, uitându-se prin ea, își șterge fața cu steagul soțului ei, pentru ca pruncii pe care îi va avea să fie frumoși [1, 2]. Tot în Maramureș găsim menționată practica „împletirii cununii” miresei, împodobită cu ciucurei și oglinzi pentru ca mirii să aibă o viață frumoasă și strălucitoare [4].

Cu referință la tradițiile nupțiale din Basarabia, folcloristul Petre Ștefănuță, menționează „mirele îi cumpăra miresei rochia, pantofi, ciorapi, coroniță de flori care se pune pe cap, iar mireasa făcea mirelui următoarele daruri: cămașa de mire, cămeși de socri din pânză de bumbac, etc.

Treptat, în perioada postbelică în spațiul basarabean sunt remarcate utilizarea cununilor pentru mireasă din materiale textile, sârmă, hârtie, paiete, mărgelă, desimbolizând esența primară a acestora.

La cununia religioasă pe capul mirilor și astăzi se îmbracă cununiile realizate din aliaje, decorate cu pietre semiprețioase.

În unele localități, seara, în ajunul nunții, se coase cununiile miresei și „fioncul” miresei. De obicei, la cusutul cununii se cântă ceva de jale. Urmează una din variante culese de marele poet Vasile Alecsandri: Frunză verde lăcrimioară, Lado, Lado, surioară. Du-te-n haine de mireasă La bărbatul tău acasă. Lasă mama, lasă tata, Că de-acum ești măritată. Lasă frați, lasă surori, Lasă grădina cu flori” [11].

În interpretarea cercetătoarei Georgeta Stoica [9], purtarea coroanelor simbolizează tinerețea, viața, cununile de mireasă semnificând fecunditatea

Tradiția realizării cununilor era continuată și de cea de formare din părul purtătoarelor. Astfel, în multe zone din spațiul românesc fetele tinere, necăsătorite își pipetău părul cu cărare pe mijloc, iar părul îl împleteau în două cozi formând o cunună.

5. CONCLUZII

Cununile sunt atribute ale costumului tradițional cu multiple semnificații în anumite contexte.

Cununile invocă simbolul solar și celest, simbolizând o anumită demnitate de ordin social sau spiritual de proveniență divină.

Pe lângă rolul estetic pe care îl au cununile pentru purtători, ele au rol apotropaic de protecție de duhurile rele, dar și sunt aducătoare de belșug, noroc, fertilitate, utilizate în tradițiile de celebrare ale vieții. În anumite contexte, cununile simbolizează tinerețea, puritatea feciorelnică, fidelitatea, dedicația, sacrificiul, viața, cuplare, unificare, regenerarea.

În context funerar, cununile, semnifică consemnarea sfârșitului vieții, tristețea.

6. BIBLIOGRAFIE

1. Antonescu, R.. Dicționar de simboluri. Disponibil online: <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html>
2. Bogdan, I., Olos, M., Timiș, N. Calendarul Maramureșului. Baia Mare, 1980.
3. Capcelea, V.. Tradiția-esența, locul și rolul ei în esența socială. Disponibil online: <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/capcelea/traditii.pdf>
4. Cununa-un dicționar de simboluri. Disponibil online: <https://materiale.pvgazeta.info/utilizator-215/cununa-un-dictionar-de-simboluri-ce-inseamna.html>
5. Ghinoiu, I. Sărbători. Obiceiuri. Credințe. Mitologie. Mică enciclopedie de tradiții românești. Editura Agora, București, 2008.
6. Gusturi Tradiționale. Pagina facebook disponibilă pe: <https://www.facebook.com/gusturi.traditionale>
7. Evseev, I.. Dicționar de simboluri. Disponibil online: <https://pdfcoffee.com/ivan-evseev-dictionar-de-simboluri-si-arhetipuri-culturale-pdf-free.html>, p.198-204.
8. Pop. M. Obiceiuri populare românești.
9. Stoica, G. Podoabe populare românești. Podoaba de cap din portul tradițional sălăjean: cununa și muruna. Muzeul județean de Istorie și Artă din Zalău. Disponibil online: <https://muzeuzalau.ro/podoaba-de-cap-din-portul-traditional-salajejan-cununa-si-muruna/>
10. Șeuleanu, I. Obiceiurile populare. Disponibil online: <https://www.scribd.com/doc/79109243/Seuleanu-Obiceiurile-populare>
11. Ștefănuță, P.. Scrieri. Datini și creații populare. Editura Știința, 2021
12. Inf. M. Cichiuc, loc. Slobozia Marea, r-nul Cahul, a.n. 1955
13. Inf. V. Bălănel, loc. Văleni, r-nul Cahul, a.n. 1950.